

Landsforeningen - We Shall Overcome

Bruker- og interesseorganisasjon for menneskerettigheter, selvbestemmelse og verdighet innen psykisk helse

Stiftelsesår: 1968 / Org.nr.: 980 334 597

Post- og besøksadresse: Østerdalsgata 1 L, 0658 Oslo (3. etasje)

Tlf. 22 41 35 90 (man-ons-fredag 12-15)

post@wso.no – www.wso.no

Årsmelding 2018

WSO - Landsforeningen We Shall Overcome er en landsdekkende bruker - og interesseorganisasjon som jobber for menneskerettigheter, selvbestemmelse og verdighet innen psykisk helse. WSO ble stiftet i 1968, og er landets eldste brukerorganisasjon innen vårt felt. Organisasjonens hovedkontor ligger i Oslo.

Styret vil rette en stor takk til alle som har bidratt i arbeidet, både frivillige, ansatte og samarbeidspartnere. Vi vil også takke de som har gitt oss økonomisk støtte og som gjør det mulig for oss å drive organisasjonen og utføre vårt arbeide.

I 2018 har vi hatt fokus på å utvikle organisasjonen, særlig ved å jobbe med formålsparagrafen, vedtektene og utarbeide nye etiske retningslinjer.

Det har vært mindre aktivitet enn vanlig høsten 2018 på grunn av flytting av kontoret. Vi var tvunget til å flytte fordi vår leiekontrakt utløp 30. oktober, og det var ikke mulig å få den forlenget. Vi fant nye lokaler litt utenfor sentrum, på Vålerenga / Etterstad, og vi brukte store deler av høsten på flytteprosessen. Vi har vært så heldige å få gode og funksjonelle lokaler til både administrasjon, medlemskontakt, aktiviteter og møtevirksomhet.

WSO rundet 50 år den 17. oktober 2018. På grunn av flyttingen ble jubileumsfeiringen utsatt til 26. januar 2019. Da hadde vi både jubileumsseminar og feiring for medlemmer fra hele landet, med rundt 70 deltagere.

Styrets arbeid

Styremøter: 9. januar, 6. februar, 7. mars, 9. mars, 20. mars, 15. mai, 12. juni, 7. august, 19. august, 21. september, 4. oktober, 6. november og 4. desember, til sammen 13 styremøter.

Landskonferanse: Det har ikke vært avholdt noen landskonferanse i 2018.

Landsmøte 21. april. Tilstede 24 medlemmer.

Følgende personer ble valgt til sentralstyret:

Håkon Rian Ueland ble gjenvalgt som leder.

Kristin Sommerseth ble sekretær, Grete Johnsen kasserer

Espen Pedersen, Dag Erik Tinghaug, Gøran Berg og Grethe Osborg Ose ble valgt som styremedlemmer.

Elin Halvorsen-Weare, Inger-Mari Eidsvik, Maria Totlandsdal og Hanne Moss ble valgt som varamedlemmer.

Kristin Sommerseth ble valgt som nestleder på styremøte 15. mai.

Hun var fungerende leder fra juli.

Håkon Rian Ueland hadde permisjon fra ledervervet fra juli og trakk seg som leder 7. august.

Ekstraordinært landsmøte 22. september. Tilstede 28 medlemmer.

Kristin Sommerseth ble valgt til leder og Grethe Osborg Ose ble valgt til nestleder og sekretær.

Grete Johnsen som kasserer, Dag Erik Tinghaug og Espen Pedersen som styremedlemmer var ikke på valg. Som nye styremedlemmer ble valgt Elin Halvorsen-Weare og Hanne Moss.

Som varamedlemmer ble valgt Inger-Mari Eidsvik, Tormod Hvidsten Gjedrem og Gøran Berg.

Medlemstall

Pr. 31.12.2018 hadde WSO 474 medlemmer, disse består av 397 som betalte kontingent i 2018, 75 livstidsmedlemmer som ikke betalte noe i 2018 og to medlemmer i utlandet som betalte i 2018.

Organisering og daglig drift

Bemanning:

Mashfique Islam arbeidet i 50 prosent fast stilling på kontoret frem til 1. april.

Finn Halvorsen har arbeidet på timebasis som kontorvakt/telefonvakt i kontorets åpningstider mandag, onsdag og fredag kl.12-15.

Siv Helen Rydheim ble ansatt i 30 prosent stilling som prosjektansvarlig fra 1. august.

Renhold har delvis blitt gjort av frivillige og delvis av Finn Halvorsen. Sarah Pay begynte som renholder på timebasis i november 2018, og er fra 1.01.2019 ansatt i fast 8 prosent stilling som renholder.

Likepersonsarbeid, brukervedvirkning og selvhjelp

Det er blitt gjort mye likepersonsarbeid i WSO gjennom alle år organisasjonen har eksistert. Men nå har WSO endelig kommet i gang med registrering av likepersoner og likepersonssarbeidet. Vi har nå tatt i bruk et online registreringsverktøy som vil gi oss god oversikt. WSO hadde i 2018 17 registrerte likepersoner.

Det er ikke alt likepersonsarbeidet som kan registreres på grunn av regelverket, det gjøres også mye på telefon og skype og via epost, arbeid som foreløpig ikke blir registrert som likepersonsarbeid.

Vi planlegger også for første gang egne likepersonskurs i 2019. Tidligere har våre likepersoner gått kurs arrangert av andre organisasjoner og FFO.

Brukerrepresentasjon

Grethe Ose har vært brukerrepresentant for medikamentfritt tilbud i Helse Midt-Norge, Vegsund DPS fra mai.

Selvhjelpsgrupper

Stemmehørergruppe ca. hver 3. mandag: 15. januar, 5. februar, 26. februar, 20. mars, 9. april, 30. april, 28. mai, 18. juni, 27. august, 17. september, 8. oktober, 29. oktober, 19. november og 10. desember, til sammen 14 ganger. Gruppen blir ledet av Siri Blesvik og en av deltagerne. Dette er et unikt tilbud og det kommer deltakere fra hele Østlandsområdet. Deltakere får dekket reiseutgifter til møtene da det er en viktig arena for dem.

Informasjonsarbeid

- Søkelyset kom ut med ett nummer i juni.
- WSO har Facebook-side i tillegg til egne nettsider, wso.no. Både Landsstyret, Søkelysets redaksjon og Amaliedags-komiteen har egne Facebook-grupper.
- WSO-posten kom fire ganger, i februar, april, september og november.
- Vi har bidratt økonomisk til «Sommerfugleffekten» og markedsføring av filmen "Lykkepillen". Dette er selvstendige prosjekter drevet av to WSO-medlemmer med støtte fra WSO.
- WSO bidro økonomisk til streaming av konferansen «Patologisering og medikalisering av livet» på Litteraturhuset 13. november, arrangert av Stiftelsen Humana. Foredragsholdere Joanna Moncrieff, Tor-Johan Ekeland og Magnus Hald. Vi synes det er viktig å bidra til at våre medlemmer og andre rundt i landet får tilgang til foredrag og konferanser uten å måtte reise til Oslo.

Fagpolitisk arbeid

Referansegrupper som WSO deltar i

WSO er med i **rådgivende utvalg i Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur**. (NPM - Nasjonal forebyggingsmekanisme mot tortur) Liv Skree er WSOs representant, med Mette Ellingsdalen som vara.

I **BrukerRoP** var tidligere leder Håkon Ueland med, Grethe Ose har representert WSO i BrukerROP i Helsedirektoratet siden mai.

Høringer/Innspill

WSO leverte 1. mars Høringssvar til «**Standard for kortfattet, pasientrettet legemiddelinformasjon**»

WSO leverte 20. juni innspill til Helse- og omsorgsdepartementet vedrørende «**Ny nasjonal sykehus- og helseplan 2019.**»

WSO leverte 23. oktober innspill til Helsedirektoratet vedrørende «**Mestre hele livet. Regjeringen vil-punkter**»

WSO leverte 7. november **innspill til statsbudsjettet.**

Menneskerettighetsarbeid

WSO rapporterer til FNs komiteer som eneste brukerorganisasjon på psykisk helse-feltet.

Liv Skree, Hege Orefellen og Mette Ellingsdalen har utført dette arbeidet.

I 2018 har vi blant annet:

Leverte parallell-rapport til **Tortur-komiteen (CAT)**, og deltatt i eksamineringen av Norge i Genève 23 – 25 april, samt deltatt i forberedende møte med sivilt samfunn.

Leverte innspill til **CRPD-komiteen til List of Issues for Norge** og deltatt i møte med komiteen under pre-session 24. september. Samt deltatt i møter med FNs spesial-rapportør for disability, og FNs Høykommissærs spesialrådgiver i disability. Vi har deltatt i forberedende møte med sivilt samfunn arrangert av Nasjonal Institusjon for Menneskerettigheter (NIM), samt i innspillsmøte hos Likestilling og diskrimineringsombudet.

Leverte innspill til **List of Issues prior to reporting (LoIPR) til Komiteen for Økonomiske, Sosiale og Kulturelle rettigheter**, og deltatt i møte med komiteen under pre-session 15. oktober.

WSO er en del av **koalisjonen av 125 organisasjoner som leverer felles rapport til CRPD komiteens eksaminering av Norge i 2019** (tilrettelagt av FFO). Vi deltar også arbeidsgruppa som jobber med rapporten, og har deltatt på 6 møter i arbeidsgruppa i 2018.

WSO deltok på Mental Health Consultation hos FNs høykommissær for menneskerettigheter 14-15 mai, hvor vi holdt innlegg fra salen om utviklingen av medikamentfrie tilbud i Norge.

Norges UPR-høring i april 2019 - Universal Periodic Report – Deltatt på to innspillsmøter i UD, holdt innlegg for WSO på ett.

Deltagelse på møter og arbeidsgrupper

3. januar: **Dialogmøte i Helse og Omsorgs-departementet om psykisk-helse strategi 2017 - 2022.** Innlegg for WSO v/ Liv Skree

20. juni: **Innspillsmøte HOD** – Helse og omsorgsdepartementet om **Ny Nasjonal Helse- og sykehusplan**. Siv Helen Rydheim deltok fra WSO og presenterte WSOs innspill i sitt innlegg.

20. juni: **Workshop om implementering av pakkeforløp**, Thon Hotel Opera, Oslo, arrangert av Helsedirektoratet. Dag Erik Tinghaug og Espen Pedersen deltok fra WSO.

25. september: **Workshop om tvang og pakkeforløp** i Helsedirektoratet. Fra WSO deltok Grethe Ose, Inger-Mari Eidsvik og Merete Nesset.

Rådgivningsgruppe psykisk helsevern, Nasjonal helse- og sykehusplan, Helse og Omsorgsdepartementet. Mette Ellingsdalen deltok for WSO i møter oktober- desember.

Tormod Hvidsten Gjedrem deltok på møter i **Ekspertrådet for rus og psykiatri** 7. juni og 5. desember.

BrukerRoP

Liv Skree var vikar for Håkon Ueland i møtene 27. februar og 10. april.

Grethe Ose har deltatt på totalt 4 heldagsmøter. 22. mai, 28. august, 9. oktober og 27. november.

Deltagelse på konferanser og seminarer

20. januar: **ROP-DAGEN**, Oslo Kongressenter, Oslo, arrangert av Sykehuset Innlandet og Helse Sør-Øst. Dag Erik Tinghaug deltok fra WSO.

29. – 31. mai: **Lederkonferansen DPSer i Norge** i Bergen. Liv Skree og Håkon Ueland deltok fra WSO

15. juni: **Foredrag Uloba**, Independent Living Seminar om «fratakelse av selvbestemmelse» med Liv Skree.

1. november: Grethe Ose holdt innlegg om pakkeforløp på **regional konferanse for implementering av pakkeforløp i Trondheim**

29. november: **Menneskerettighetsutvalget i Psykologforeningen sitt jubileumsseminar** Liv Skree, Mette Ellingsdalen, Merete Nesset, Inger-Mari Eidsvik og Siv-Helen Rydheim deltok.

10. desember: Nasjonal Institusjon for Menneskerettigheter (NIM) jubileumsseminar Liv Skree deltok.

Behandling og medisinfrie behandlingstilbud

WSO har i 2018 fulgt opp arbeidet i Fellesaksjonen for medisinfrie behandlingstilbud, et samarbeid mellom Aurora Støtteforening, Hvite Ørn, LPP, Mental Helse og WSO. Siv Helen Rydheim og Grete Johnsen er nå WSOs representanter i Fellesaksjonen.

Møter i Fellesaksjonen 2018: 5. januar, 6. februar, 9. mars, 25. mai, 8. juni, 23. august, 18. september, 15. oktober og 13. november og 17. desember, til sammen 10 møter.

Arrangering av **Dialogkonferanse i Oslo** 20. og 21. november i samarbeid med Helse Sør-Øst RHF, Norsk Sykepleierforbunds faggruppe for sykepleiere innen psykisk helse og rus (SPoR), Norsk psykiatrisk forening og Norsk Psykologforening, med støtte fra Helsedirektoratet. 150 deltagere fordelt på fagfolk, pasienter/ brukere/ pårørende og andre.

Tema 1. dag: Fra tvungen medisinerer til trygg medisinfrihet

Tema 2. dag: Trygg nedtrapping

På Fellesaksjonens nettside, medisinfrietilbud.no, finnes mer informasjon om konferansen.

Prosjekter

Prosjekt om språk, ord og begreper

WSO mottok i 2018 midler fra Helsedirektoratets tilskuddsordning «Riktig og redusert bruk av tvang i psykisk helsevern». Det ble avholdt et dialogmøte i Tromsø 4. desember der Merete Nesset, Liv Skree og Siv Helen Rydheim møtte tvangserfarere med interesse for forskning og fagutvikling. I tillegg var erfaringskonsulent Astrid Weber fra Universitetssykehuset i Nord-Norge med, samt Marianne S. Ryeng fra RVTS Nord. Liv Skree har bidratt både i søknadsprosess, planlegging og gjennomføringen. Merete Nesset er prosjektmedarbeider og Siv Helen Rydheim er prosjektleder. Målet med språkprosjektet er å bidra til større bevissthet om språkbruk. Vi planla i 2018 å gjennomføre to dialogmøter, et i Tromsø og et sørpå. Det siste dialogmøtet gjennomfører vi i 2019, siden det ikke ble mulig for å oss å gjøre det i 2018.

Tvangsforskningsprosjekt

Hovedtemaet for Tvangsforskningsprosjektet har vært: **Livslange psykososiale følger etter tvangsmedisinering, i et menneskerettighetsperspektiv.**

Tvangsforskningsnettverket bevilget stimuleringsmidler til nettverk av tvangserfarere i 2018, på bakgrunn av ovenfor nevnte hovedtema. Vi har hatt tre samlinger, og noen av oss har i tillegg deltatt på Psykologforeningens menneskerettighetsseminar 29. november 2018. Vi har etter disse samlingene et rikholdig materiale med flere mulige problemstillinger knyttet til hovedtemaet.

Derfor utvikler vi flere aktuelle problemstillinger til forskningsprosjekter. Vi har per i dag to aktuelle PhD-kandidater. Professor Ragnfrid Kogstads rikholdige materiale fra hennes doktorgradsarbeid (2011) kan stilles til disposisjon for en PhD-kandidat. Det samme materialet kan også muliggjøre materiale til masterstudenter. Det er aktuelt å forankre PhD-arbeidet til Høgskolen Innlandet, og vi ser på muligheter for å få til et samarbeid mellom flere Høgskoler/Universiteter eller andre forskningsaktører. Den andre PhD-kandidaten har et annet aktuelt prosjekt. Begge disse prosjektene skal utdypes nærmere, og vi har fått bekreftet at

prosjektet vårt er klart interessant å diskutere på Tvangsforskningsnettverkets forskningskonferanse 21-22 mai 2019. Liv Skree var prosjektmedarbeider og Siv Helen Rydheim prosjektleder. Liv Skree bidro i søknadsprosessen og i gjennomføringen. Ragnfrid Kogstad har bidratt som prosjektveileder. Elin H. Weare, Mette Ellingsdalen, Liv Skree og Siv H. Rydheim dannet en kompetansegruppe i forkant av den første samlingen. I tillegg har disse bidratt: Marit Borg professor ved Universitetet Sør-Øst-Norge, Drammen og Rita Sørly PhD/ Seniorforsker Norut Northern Research Institute, avdeling for samfunnsforskning, Tromsø. De bidro begge på den ene samlingen, hhv. med foredrag om Samarbeidsbasert forskning og Fortelling og forskning, narrativ teori og metode i forskningsprosjekter.

Manglende anerkjennelse

Felles for begge prosjektene er at de har tydeliggjort at det er mangel på anerkjennelse av psykiatri-påførte skader og konsekvenser av slike skader i lys av menneskerettslige problemstillinger.

Den manglende anerkjennelsen er et gjennomgående tema for begge prosjektene. Det er dessverre ofte vi blir møtt med: Ja, men... det er jo mange som er fornøyd med tvangen, og som sier at det reddet livet deres, jf. den såkalte «thank-you-teorien» se Høyer 2000: *On the justification of civil commitment*.

Prosjekt ExtraStiftelsen

Mattima film ved Ane-Martha Tamnes Hansgård's filmprosjekt Diagnonsens fikk i desember 2018 innvilget midler fra ExtraStiftelsen gjennom WSO som søkerorganisasjon. Det gjelder delfinansiering av filmprosjektet for tre år.

Lokalt arbeid, arrangementer og kurs

WSO har nå fylkeslag /lokallag bare i Oslo/Akershus.

Det har vært åpent hus i samarbeid med WSO Oslo og Akershus 21. februar og 21. mars.

Kurs i Norsk Helselovgivning ved cand jur/med Aslak Syse, kl. 12-16, 29. januar med 9 deltagere.

Kreativt gla´kurs hver tirsdag fra 9. januar til 21. mars kl.13-17

Det har vært mellom 3 og 7 deltagere på kurset. Pandora Holmlund har vært lærer.

Kurs i kommunikasjon – sjiraffspråk 2., 3. og 9. mai kl 17-20

Lærere: Jan Sjøberg og Sandra Schmid. 7-8 deltagere.

Julebord ble arrangert av WSO Oslo og Akershus 16. desember på Asylet. Et vellykket og hyggelig julebord med 31 deltagere

Temamøter i samarbeid med WSO Oslo og Akershus, på 6 onsdager kl. 17-19

3. januar: visning av filmen Bipolarized og samtale

7. februar: Forfatter Guro Skottene snakket om sin nye bok «Nattens farger», en roman som handler om depresjon og psykiatri, skrevet med innsikt, varme og humor.

7. mars: Merete Nesset snakket om Open Dialogue, nettverksmøter og psykosehviking med samtale etterpå

6. juni: Temamøte med Mette Ellingsdalen, Tema: Tortur og mishandling i psykisk helsevern. Om WSOs menneskerettighetsarbeid. Tid til dialog og spørsmål.

5. desember: Temamøte om pakkeforløp. Med Grethe Osborg Ose – nestleder i WSO. Bakgrunn for valg av tema, er at pakkeforløpene innen psykisk helse og rus får henvist sine første pasienter fra nyttår og at dette er relevant for mange medlemmer.

Amaliedagene 19. til 22. august i Oslo

Arrangering av Amaliedagene 2018 i samarbeid med WSO Oslo Akershus, Aurora Støtteforening, Mental Helse Oslo, Hvite Ørn Oslo og Akershus og LMSO.

Landsforeningen bruker en del penger på reiseutgifter for medlemmer som vil delta på Amaliedagene. Det er et unikt årlig arrangement i Norge, og betyr mye for de som deltar.

Fremtidens Psykiatri 22. mars -Temakveld på Litteraturhuset i Fredrikstad

WSO var medarrangør i samarbeid med Hvite Ørn Østfold, RIO, LPP Nedre Glomma, Mental Helse Øst og Aurora. Foredrag med Marianne Mjaaland og Arnhild Lauveng. Et vellykket arrangement med 360 deltagere.

Arbeidet med årsregnskapet

Vi har fokusert på å gjøre et grundig og nøyaktig arbeid. Regnskapet til foreningen er nå forskriftsmessige. Utgiftene til regnskapsfører er redusert med ytterligere 50.000,- i forhold til i fjor og året før det. Vi har i 2018 digitalisert bilagshåndteringen i stor grad, noe som vil gjøre regnskapet mer oversiktlig gjennom hele året og redusere regnskapskostnadene ytterligere. Det vil også redusere arbeidet med økonomi for både leder og kasserer.

Internasjonalt

Det ble gitt en donasjon på kr. 5.000,- til Mad in America og like mye til Mind Freedom International.

Arbeidsmiljø

WSO har en person ansatt i 30 prosent stilling, en i 8 prosent stilling (renhold), en telefonvakt på timebasis ca. 9 timer pr uke, og mange som bidrar frivillig. Det har ikke vært skader eller ulykker i 2018. Foreningen forurensrer ikke det ytre miljøet nevneverdig

Likestilling: WSO er en organisasjon som er åpen for menn og kvinner. WSO har ikke kjente utfordringer i forhold til likestilling.

Denne årsmeldingen gir et oversiktsbilde over WSO-s aktivitet og drift i 2018, men er ikke en fullstendig oversikt over alle aktiviteter

Oslo, 04.03.2019

_____ sign _____

Kristin Sommerseth, leder

_____ sign _____

Grethe Osborg Ose, nestleder og sekretær

_____ sign _____

Grete Johnsen, kasserer

_____ sign _____

Espen Pedersen, styremedlem

_____ sign _____

Elin Halvorsen-Weare, styremedlem

_____ sign _____

Hanne Moss, styremedlem

_____ sign _____

Dag Erik Tinghaug, styremedlem